

Vad är besöksförvaltning

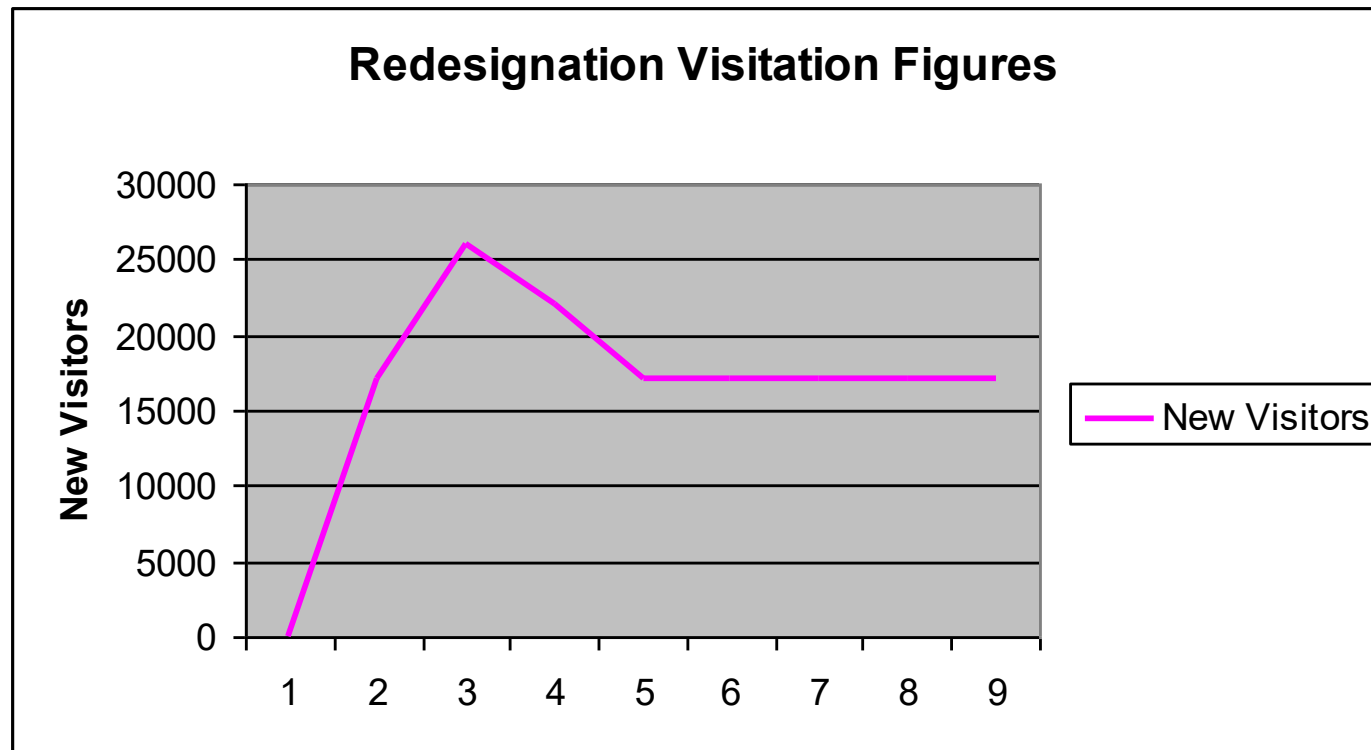
Och varför har vi börjat använda begreppet först nu i Sverige?

Peter Fredman

2026-05-28

What's in a name?

Weiler & Seidl (2004). What's in a Name? Extracting Econometric Drivers to Assess The Impact of National Park Designation. *Journal of Regional Science*, 44(2): 245–262.

Besöksförvaltning i Fulufjällets nationalpark

- ROS planering
- Zonering
- Omlandsprojekt
- Naturum
- Besöksinformation
- Leder
- Besökarundersökningar

DAGENS NYHETER. Nyheter Ekonomi Kultur Sthlm Gbg Skåne Sport Kli

SVERIGE

”Kusten är full” – väktare ska hålla ordning i skånska naturområden

UPPDATERAD 2021-04-23 PUBLICERAD 2021-04-23

svt NYHETER Nyheter Lokalt Sport SVT Play Barn

JÄMTLAND

Naturbevakare Alf Kjellström konstaterar att naturen behöver återhämta sig i Blanktjärn. Den känsliga marken har slitits hårt av alla besökare. Foto: Marie Selander/SVT

Därför bör du undvika Blanktjärn i sommar – så här ser det ut

UPPDATERAD 16 JUNI 2021 PUBLICERAD 15 JUNI 2021

Blanktjärn i Vällådalen naturreservat är ett av länets mest populära utflyktsmål men i sommar väddar länsstyrelsen till folk att inte besöka tjärnen. SVT besökte platsen tillsammans med naturbevakaren för att se hur det ser ut just nu.

På bara några år ökade besöksantalet från omkring 2 000 personer till 17 000 vid den turkosa tjärnen i Vällådalen naturreservat.

159 gilla-markeringar
alex.hagglund Årets premiärtur till Blanktjärnarna med Linnea... mer

Peter Fredman är professor i turismvetenskap vid Mittuniversitetet.

Besöksförvaltning visar vägen

Sidan granskad: 2025-12-02

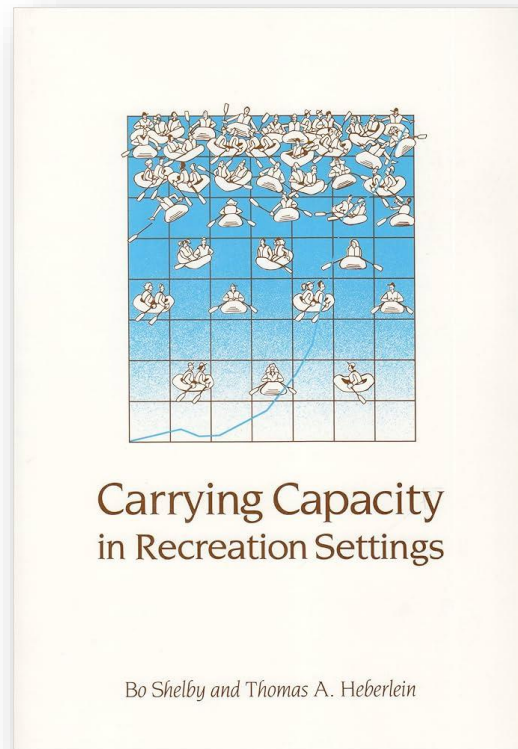
Skogsförvaltning, viltförvaltning, fiskeförvaltning och förvaltning av skyddad natur – begreppet förvaltning är centralt för vår relation till natur, kultur och landskap. Peter Fredman menar att det är dags att lyfta fram besöksförvaltning, där naturvägledning kan spela en central roll.

Peter Fredman, april 2024.

Det är på tåget mellan Oslo och Stockholm som polletten trillar ner. Jag läser den statliga utredningen om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73). Någonstans i skogarna mellan Kongsvinger och Arvika fastnar jag för not 21 på sidan 656: Gränsöverskridande

CNV gästskribent om
[besöksförvaltning](#)

Vad är besöksförvaltning?

Visitor management

Principerna för besöksförvaltning har sina rötter i efterkrigstidens USA. Under 1950- och 60-talen ökade antalet besökare till offentligt förvaltade naturområden kraftigt vilket resulterade i trängsel, slitage och konflikter mellan olika grupper av besökare. Ur detta uppstod ett behov av kunskap om besökarna så att dessa områden kunde bättre planeras och förvaltas utifrån olika gruppers önskemål...

- **Minska slitaget på naturen**
- **Minska trängsel och andra konflikter**
- **Mångfald av rekreativsmöjligheter**

Vad är besöksförvaltning?

”Besöksförvaltning handlar om att reducera eller förhindra negativ miljö- och naturpåverkan och att optimera upplevelsen för de besökande.”

Besøksforvaltning innebærer å utvikle strategier og benytte ulike verktøy for å:

- forebygge og avbøte uønskede konsekvenser av besøk på naturmiljø, kulturmiljø og/ eller i lokalsamfunn
- øke den sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige verdiskapingen av besøk.

Vad är besöksförvaltning?

Veileder

Besøksforvaltning i mye besøkte naturområder

Besøksforvaltning kan brukes som verktøy i strategisk, langsiktig og helhetlig forvaltning av mye besøkte naturområder.

- ”Besøksforvaltning handler om å ha kunnskap om **naturområdet** du har ansvaret for, og en plan for hvordan utfordringer knyttet til **turisme** og **friluftsliv** i området skal håndteres.
- Besøksforvaltning er en metode som hjelper deg med langsiktig og helhetlig **planlegging**, slik at du kan legge til rette for og styre bruken av et område etter definerte **mål**. Målet er at både natur- og kulturverdiene, allemannsretten, opplevelsen og sikkerheten blir ivaretatt.
- Arbeidet med besøksforvaltning skal også involvere **lokalsamfunnet**, slik at trivsel og bolyst blir ivaretatt og det blir lagt til rette for bred lokal **verdiskaping**.”

Friluftsliv/turism

**Besöks-
förvaltning**

(besök och besökare står i centrum)

Natur/kultur

Lokalsamhälle

Besöksförvaltningens strategier och åtgärder *

Strategi		Åtgärder
Förbättra möjligheter till aktiviteter och upplevelser	I tid	Sprida besök och aktiviteter över dag, vecka, säsong
	I rum	Sprida besök och aktiviteter över större områden
Reducera påverkan från friluftslivet	Ändrat utövande	Förbjuda aktiviteter med negativa effekter
	Separera utövare	Tillrättaläggning som skiljer olika utövare åt (t.ex. ledseparering)
	Koncentrera utövare	Kanaliserar utövare till särskilda leder, platser etc.
Förbättra tåligheten	Fysisk tillrättaläggning	Anlägga infrastruktur som leder, lägerplatser, parkeringsplatser
	Information	Informera besökare och utövare, vägledning, regler
Begränsa nyttjandet	Antalbegränsning	Tillstånd, kvotering, koncessioner
	Typ av utövande	Förbjuda eller begränsa vissa aktiviteter

*Efter Leung m.fl., 2018

Styrmedel ("tiltakspyramiden")

Grunden för besöksförvaltning är kunskap om besökarna

- Förbättra kvaliteten i besökarnas upplevelser
- Identifiera efterfrågan på produkter och service
- Förstå och hantera konflikter
- Analysera ekologiska, sociala och ekonomiska effekter
- Utveckla och anpassa infrastruktur
- Ge underlag till information, vägledning, marknadsföring
- Mäta trender och göra prognoser

Till sist...

- Begreppet besöksförvaltning bottnar i en föreställning om att friluftsliv/naturturism måste styras och förvaltas
- Att det finns en önskad riktning (mål)
- Hantera friluftslivets och naturturismens paradoxer